

**ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ОРГАНІВ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
УКРАЇНИ**

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИМІНОЛОГІЯ

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 «Право»
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Право (поліцейські)»
Шифр за ОПП: ОК 20

Мова навчання: українська

Кропивницький - 2025 рік

1. ВСТУП

1.1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Мова навчання:	українська	
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Кількість кредитів	3	-
Загальна кількість годин:	90	-
Рік підготовки:	4	-
Семестр:	7	-
Лекції:	16	-
Семінарські:	28	-
Практичні:	-	-
Самостійна робота:	46	-
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить	1:1,05	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців та фахівчинь у галузі правоохоронної діяльності для реалізації завдань Національної поліції, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері права, забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності в частині формування знань про злочинність як соціально-правове явище, її причини та умови, вироблення практичних навичок розробки засобів протидії та профілактики злочинності.

Завдання: набуття навичок, що формують здатність і готовність систематизувати закономірності злочинності, визначати особу злочинця, причини і умови злочинності та її окремих видів, реалізовувати напрями і заходи її запобігання; оволодіння навичками критичного та системного

аналізу щодо, характеристики осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення, системи профілактики злочинності, діяльності державних органів та громадськості з профілактики конкретних кримінальних правопорушень; застосування набутих знань у професійній правозастосовній діяльності; формування навичок з визначення належності та прийнятності фактів для юридичного аналізу, формування навичок аналізу суспільних процесів у контексті вивчення кримінологічних проблем, здатності демонструвати власне бачення шляхів їх розв'язання.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна є вихідною. Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися під час опанування таких навчальних дисциплін: Криміналістика, Кримінально-виконавче право, Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень.

2. Результати навчання за дисципліною.

Результати навчання дисципліни					
	ПРН 3	ПРН 13	ПРН 18	ПРН 19	ПРН 20
Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел у галузі кримінально-виконавчого права; знати джерела кримінально-виконавчого законодавства, систему органів та установ виконання покарань.	+	+			
Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин у галузі кримінально-виконавчого права з достатньою обґрунтованістю; знати права та обов'язки засуджених під час відбування покарань.				+	+
Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему в галузі кримінально-виконавчого права; аналізувати правові підстави виконання різних видів кримінальних покарань.			+		
Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, які регламентують порядок і умови виконання кримінальних покарань.	+	+		+	+
Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи у сфері виконання кримінальних покарань.		+	+	+	+
Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів у галузі кримінально-виконавчого права; розкривати мету, завдання та принципи кримінально-виконавчого законодавства.	+	+	+	+	

Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки в галузі кримінально-виконавчого права; застосовувати норми КВК України для вирішення практичних ситуацій.				+		+
Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях у галузі кримінально-виконавчого права; роз'яснювати права засуджених та порядок їх реалізації.					+	+

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	семінар.	практичн.	сам. роб		лекції	семінар.	практичн.	сам. роб
1	2	3	4	5	8	9	10	11	12	15
Змістовий модуль 1. Загальна частина кримінології.										
Тема 1. Поняття кримінології, предмет, методологія та система кримінології.	8		2	-	4					
Тема 2. Злочинність та її основні характеристики.	6	2	2	-	2					
Тема 3. Детермінанти злочинності.	10	2	2	-	6					
Тема 4. Кримінологічне вчення про особу злочинця.	10	2	2	-	6					
Тема 5.	8	2	2	-	4					

Кримінологічна віктимологія										
Тема 6. Кримінально- правова статистика	6		2	-	4					
Тема 7. Протидія злочинності.	4	2	2	-	4					
Тема 8. Кримінологічна характеристика ювенальної та жіночої злочинності	8		2	-	8					
Тема 9. Кримінологічна характеристика насильницької злочинності.	6	2	2	-	4					
Тема 10. Кримінологічна характеристика корисливої злочинності.	8	2	2	-	6					
Тема 11. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності.	4		2	-	2					
Тема 12. Кримінологічна характеристика військової злочинності.	6	2	2	-	2					
Тема 13. Кримінологічна характеристика наркозлочинності	4		2	-	4					
Тема 14. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності.	4		2		4					
ЗАЛІК										

Усього годин	90	16	28	-	46					
--------------	----	----	----	---	----	--	--	--	--	--

4. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Поняття кримінології, предмет, методологія та система кримінології. Поняття кримінології, її предмет, об'єкти, цілі, завдання, функції та принципи. Методи і методологія науки кримінології. Місце кримінології у системі наук, її зв'язок з юридичними та іншими науками. Система науки кримінології. Історія становлення кримінології, теорії причин злочинності, поняття кримінологічної політики.

Тема № 2. Злочинність та її основні характеристики. Злочинність як суспільне явище. Поняття злочинності і її види. Кількісні та якісні показники злочинності. Латентна злочинність. Сучасний стан злочинності в Україні.

Тема № 3. Детермінанти злочинності. Вчення про причинність. Причинно-наслідковий зв'язок та його види. Класифікація детермінантів злочинності.

Тема № 4. Кримінологічне вчення про особу злочинця. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Структура особи злочинця. Кримінологічна типологія злочинців. Злочинна поведінка: гендерний аспект.

Тема № 5. Кримінологічна віктимологія. Поняття жертви злочину та їх класифікація. Віктимність і віктимна поведінка та їх роль у механізмі злочину. Віктимізація в Україні: стан, детермінанти, запобігання.

Тема № 6. Кримінально-правова статистика. Поняття кримінальної статистики, її зв'язок з загальною теорією статистики. Статистичне спостереження, його види, форми і методи. Зведення і групування матеріалів статистичного спостереження. Аналіз матеріалів кримінальної статистики та його використання у кримінологічних дослідженнях.

Тема № 7. Протидія злочинності. Поняття протидії злочинності. Суб'єкти та рівні запобігання злочинності. Кримінологічне прогнозування злочинності. Кореляція кримінологічної протидії із іншими видами протидії злочинності (оперативно-розшукова протидія, кримінально-правова протидія).

Тема № 8. Кримінологічна характеристика ювенальної та жіночої злочинності. Кримінологічна характеристика ювенальної злочинності. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності (гендерний аспект). Особливості кримінологічного запобігання ювенальної злочинності. Детермінація ювенальної злочинності. Вплив на ювенальну злочинність деструктивних процесів суспільства. Особливості кримінологічного запобігання жіночої злочинності. Детермінація жіночої злочинності.

Тема № 9. Кримінологічна характеристика насильницької злочинності. Кримінологічна характеристика насильницької злочинності. Особливості кримінологічного запобігання насильницькій злочинності. Детермінація насильницької злочинності.

Тема № 10. Кримінологічна характеристика корисливої злочинності. Кримінологічна характеристика корисливої злочинності. Особливості кримінологічного запобігання корисливої злочинності. Детермінація корисливої злочинності.

Тема 11. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності. Особливості кримінологічного запобігання корупційної злочинності. Детермінація корупційної злочинності.

Тема 12. Кримінологічна характеристика військової злочинності. Кримінологічна характеристика військової злочинності. Особливості кримінологічного запобігання військової злочинності. Детермінація військової злочинності.

Тема 13. Кримінологічна характеристика наркозлочинності. Кримінологічна характеристика наркозлочинності. Особливості кримінологічного запобігання наркозлочинності. Детермінація наркозлочинності.

Тема 14. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності. Особливості кримінологічного запобігання рецидивної злочинності. Детермінація рецидивної злочинності.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форм здобуття освіти

Підсумковий контроль – ЗАЛІК	Підсумковий контроль – ЕКЗАМЕН
Аудиторна робота – 80 балів	Аудиторна робота – 40 балів
Самостійна робота – 20 балів	Самостійна робота – 10 балів
Залік	Екзамен – 50 балів
Усього за навчальну дисципліну (освітній компонент) – 100 балів	Усього за навчальну дисципліну (освітній компонент) – 100 балів

Для переведу оцінок у бали у разі підсумкового контролю у формі заліку необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{МКО} + \text{КДО} \cdot 0,5 + \text{КНО}} \cdot 16 =$$

- AP – результат аудиторної роботи;
- МКО – мінімальна кількість оцінок (1/3 (33 %) від кількості семінарських занять/практичних занять, передбачених робочою програмою

навчальної дисципліни). Якщо МКО складає дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число;

- КДО – кількість «додаткових» оцінок – оцінок, що перевищують МКО;
- КНО – кількість невідпрацьованих «незадовільних» оцінок та невідпрацьованих пропущених занять.

Для переведення оцінок у бали у разі підсумкового контролю у формі екзамену необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{МКО} + \text{КДО} * 0,5 + \text{КНО}} * 8 =$$

- AP – результат аудиторної роботи;
- МКО – мінімальна кількість оцінок (1/3 (33 %) від кількості семінарських занять/практичних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни). Якщо МКО складає дробове число, то до розрахунку береться наступне ціле число;
- КДО – кількість «додаткових» оцінок – оцінок, що перевищують МКО;
- КНО – кількість невідпрацьованих «незадовільних» оцінок та невідпрацьованих пропущених занять.

При оцінюванні екзамену застосовуються такі критерії:

- 45-50 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю виконав/виконала завдання правильно, допустив/допустила 1-2 помилки, вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.
- 35-44 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти виконав/виконала усі завдання та допустив/допустила незначні лексичні та граматичні помилки, володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);
- 25-34 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти виконав/виконала усі завдання та допустив/допустила значні лексичні та граматичні помилки, володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи

допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-24 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання та робить значні лексичні та граматичні помилки, які суттєво впливають на результат, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, В.Т. Баранівський, О.М. Костенко та ін., за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2018. 416 с.

2. Кримінологія : підручник / Б. М. Головкін та ін. ; за ред. Б. М. Головкіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. — Харків : Право, 2020. — 382-384 с. — ISBN 978-966-937-982-5.
3. Кримінологія : навчальний посібник / В. В. Черней, О. М. Джу́жа та ін. ; за заг. ред. В. В. Чернея. — Київ : ФОП Маслаков, 2020. — 612 с.
4. Кримінологія : навчальний посібник (загальна частина) / І. О. Бандурка, Є. О. Гладкова, О. М. Литвинов, Ю. В. Орлов, А. М. Ященко. — 2025.

Допоміжні

1. Бичін С.О. Детективна діяльність в механізмі запобігання злочинності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08; Донец. юрид. ін-т МВС України. Кривий Ріг, 2020. 20 с.
2. Кримінологія: навч.-метод. посібник / Г. З. Яремко, Н. І. Устрицька. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 144 с.
3. Кримінологія. Академічний курс / кол. авторів; за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 588 с.
4. Приходько А.А. Запобігання крадіжкам у сільській місцевості: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08; Донец. юрид. ін-т МВС України. Кривий Ріг, 2018. 20 с.
5. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056. Дата оновлення: 23.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 29.06.2021).
6. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993. № 3341-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 35. Ст. 358. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 29.06.2021).
7. Продан Т.В. Запобігання жіночій насильницькій злочинності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08; Донец. юрид. ін-т МВС України. Кривий Ріг, 2020. 20 с.
8. Шапочка С.В. Запобігання шахрайству, що вчиняється з використанням комп'ютерних мереж: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08, Донец. юрид. ін-т МВС України. Кривий Ріг : [б.в.], 2018. 20 с.
9. Приходько А.А., Пономарьова Т.І. Детермінанти кримінальних правопорушень проти власності, що вчиняються в сільській місцевості. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 1. С. 589 – 592.
10. Северінова О.Б., Ягольник О.М., Пономарьова Т.І. Особа жертви–інкасатора в механізмі кримінального правопорушення, передбаченого статтею 187 Кримінального кодексу України. Держава та регіони. 2023. № 1 С. 179–184
11. Назимко Є.С., Пилипенко Є.О., Пономарьова Т.І. До проблеми запобігання транспортним кримінальним правопорушенням. Держава та регіони. 2023. № 1 (79). С. 282–286

12. Назимко Є.С., Семенишина-Фіголь Б.М., Пономарьова Т.І. Корупція як детермінанта, що впливає на вчинення кримінальних правопорушень проти довілля в Україні. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2023. Том 34 (73) № 3. С. 145-149

Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua> (офіційний сайт Верховної Ради України).
2. <http://www.ccu.gov.ua> (офіційний сайт Конституційного Суду України).
3. <http://www.kmu.gov.ua> (офіційний сайт Кабінету Міністрів України).
4. <https://supreme.court.gov.ua> (офіційний сайт Верховного Суду).
5. <http://www.gp.gov.ua> (офіційний сайт Офісу Генерального прокурора).
6. <https://hcj.gov.ua> (офіційний сайт Вищої ради правосуддя).
7. <http://www.minjst.gov.ua> (офіційний сайт Міністерства юстиції України).